

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'נב

ערב שבת קודש
פרשת ניצבים זילך
כ"ד באלול התשע"ד

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

ונכון שכל אחד ואחד יתרום מממונו, בהקדם האפשרי, ל"קרן השמיטה", אשר, על-ידי-זה נכלל גם הוא ב"שומרי שביעית", "גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו"⁸¹.
* חידושי תורה - הוראת הרבי לכל כולל וישיבה, לפרסם לפחות פעמיים בשנה קובץ חידושי תורה (מהתלמידים ומחברי הכולל), לפני ר"ה ולפני חג הפסח⁸².

81) משיחת ש"פ ראה מבה"ח אלול תשמ"ו ס"ז (מוגה בלה"ק), לקוטי שיחות חלק כט עמ' 277. תודה להרב מנחם דוב שי' דוברוסקין שהסב תשומת-ליבנו לשיחה זו.
82) שיחת אדר"ח חשון ה'תשל"ו ס"ב - שיחות קודש ח"א עמ' 172. ובכ"מ.

וחוששים להדליקו ביום-טוב, ידליקו היום נר הדולק כמה ימים⁸⁰.

* תרומה ל'קרן השמיטה': מכיוון ש"קרבה שנת השבע שנת השמיטה" ... יש לעורר ולעודד ולזרז אודות כל ההכנות הדרושות לקיום מצות השמיטה בארצנו הקדושה... ומכיוון שקיום מצות השמיטה כרוך עם הוצאות כספיות כו' - כדאי

80) הרה"ג ר' ישראל יוסף שי' הכהן הנדל, רב קהילת חב"ד במגדל העמק, כתב להתיר הדלקת נר תשובה ביו"ט (למרות הוויכוח ע"ד הדלקת נר נשמה להנוהגים כך ביו"ט, ראה פסקי תשובות סי' תקי"ד ס"ק יד, כיוון שכאן הוא לטובת החיים). החושש מזה, ידליק היום נר (ג' נרות כמנהגנו) הדולק לכמה ימים.

הפצת היהדות: ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חישי. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק, בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד באלול ה'תשע"ד - כ"ט באלול ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ד באלול	הלי גזילה ואבידה פרק י-יב.	הלי נחלות פרק ו.	מל"ת רסו.
ש"ק	כ"ה באלול	פרק יג-טו.	פרק ז.	מ"ע קצד.
א'	כ"ו באלול	פרק טז-יח.	פרק ח.	מל"ת רסט. מ"ע רד.
ב'	כ"ז באלול	הלי חובל ומזיק.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע רלו.
ג'	כ"ח באלול	פרק ד-ו.	פרק י.	מ"ע רלו.
ד'	כ"ט באלול	פרק ז-ח. הלי רוצח ושמירת נפש.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יא.	מ"ע רלו. מל"ת רפט. רצו*.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה חמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ד באלול	4.26	5.14	5.36	6.34	9.29	12.34	1.05	6.41.9	7.06
ש"ק, כ"ה באלול	4.27	5.15	5.37	6.34	9.29	12.34	1.05	6.40.6	7.05
א', כ"ו באלול	4.27	5.16	5.37	6.35	9.29	12.34	1.04	6.39.3	7.03
ב', כ"ז באלול	4.28	5.17	5.38	6.36	9.29	12.33	1.04	6.37.9	7.02
ג', כ"ח באלול	4.29	5.17	5.39	6.36	9.29	12.33	1.03	6.36.6	7.01
ד', כ"ט באלול	4.30	5.18	5.39	6.37	9.30	12.33	1.03	6.35.3	6.59

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ניצבים-וילך	6:04	7:15	6:20	7:17	6:11	7:17	6:22	7:18
ערב ראש השנה תשע"ה	5:58	-	6:13	-	6:04	-	6:15	-
ב' דראש השנה	7:14	-	7:14	-	7:14	-	7:14	-
האזינו - שובה	5:55	7:06	6:10	7:08	6:01	7:07	6:13	7:09

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור"ד: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03*9607588, פקס: 03*9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

ויודעים שהקב"ה עושה לנו נס לשפטנו במידת הרחמים⁶⁹. אין לובשים ה'קטל'⁷⁰, גם לא הש"ץ והתוקע⁷¹, אלא ביום הכיפורים⁷². מדליקים בזמן הנקוב בלוחות, כמו בערב שבת⁷³. מי שלא הדליקה אז, תדליק בלילה לפני הסעודה⁷⁴ (מאש הדולקת לפני החג).

גם הפעם מברכת אחרי ההדלקה⁷⁵. הברכות בהדלקת הנרות: "להדליק נר של יום הזיכרון"⁷⁶, ו'שהחינו'⁷⁷.

איש המדליק לא יברך⁷⁸ 'שהחינו'⁷⁹. יש להכין נר גדול (כמו נר נשמה, וניתן להשיג נר הדולק 48 ואף 72 שעות) כדי שיהיה אפשר להדליק ממנו את נרות ליל ב' דראש-השנה. השנה (אם זהו נר ליום אחד בלבד) יש לדאוג להדליק ממנו ביום השני של החג נר נוסף, שידלק עד שעת הדלקת הנרות ביום ב' דראש-השנה, ערב שבת שובה.

הנוהגים להדליק "נר תשובה" כמנהג בית הרב,

חשובים כשאר יו"ט (שבגדי יו"ט צ"ל יותר טובים משל שבת כמ"ש בשו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט טו"ס ז), אבל בשערי תשובה (ס"ק ו, ובשו"ע השלם - טו) כתב: "והעולם נוהגים ללבוש בגדי יו"ט כשאר יו"ט, רק הנשים לובשות לבנים".

69) לוח כולל-חב"ד, משע"ת סי' תקפ"א ס"ק ו, וע"ע מטה-אפרים סי' תקפ"א ס"ה.

70) בלקט 'והאר עינינו בתורתך' (מוריסטאון, נ.דו. תשס"ה) עמ' רעג מסופר בשם הרה"ח ר"ל ביסטריצקי ז"ל, שהרבי אמר שקיטל צ"ל בגד שלובשים אותו מעל הראש (כפי שלבשו הרבי והרש"ג), ולא כאלה (המצויים) שפתוחים מלפנים ונרכסים בכפתורים. וע"ע.

71) כי לדעת אדה"ז (סי' תר"י ט"ט) עיקר הטעם שלובשים קיטל "כדי להיות דוגמת מלאכי השרת", וזה שייך רק ביום הכיפורים - 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קטו.

72) ספר המנהגים, מנהגי ר"ה.

73) הקדמת (בן) ה'דרישה' לטור יו"ד ח"א. מטה אפרים סי' תרכ"ה סל"ג. פסק הגאון בעל 'תורת חסד', וכן מוכח בלקוטי שיחות כרך כד עמ' 297 הע' 69 - 'קיצור דיני נש"ק' עמ' לו.

74) מטה אפרים שם.

75) שו"ע אדמו"ר הזקן סי' רסג ס"ח. ומלשונו משמע דה"ה כשמדליקין בלילה (וגם איש המדליק - קצות השלחן סי' עד בבדי השלחן ס"ק יט), ודלא כמ"ש במטה אפרים ובאלף למטה שם.

76) שם, מנהג בית רבנו, כמו בקידוש ובהפטרות - אג"ק ח"ו עמ' קכה. [בירכה שהחינו - קיבלה עליה קדושת יו"ט, ואינה יכולה להתנות בזה, מובא מעירובין מ"ב].

77) ספר המנהגים, מנהגי ר"ה.

78) בירך 'שהחינו' בהדלקת הנרות, לא יברכנה שוב בקידוש - ספר המנהגים עמ' 60.

79) לוח כולל-חב"ד.

מי שרוצה לזכות ולסמוך על עירוב זה. הזוכה מגביה את העירוב טפח מן המקום שהיה מונח עליו, אפילו אם הניחו על ידו המוגבהת באוויר⁵⁹, וחוזר ונוטל את העירוב מיד הזוכה, ומברך: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על מצות עירוב". ואומר: "בדין..."⁶¹. מי שאינו מבין ארמית, צריך לומר בלשון שהוא מבין. תוכן העניין: "בעירוב הזה יהיה מותר לנו לאפות, ולבשל, ולהטמין חמין, ולהדליק נר, ולתקן, ולעשות כל צרכינו מיום-טוב לשבת, לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת".

* כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נהג לקבל על עצמו הידור נוסף לפני כל ראש-השנה⁶². וכהוראה כללית נאמר: "בכל ראש-השנה צריך כל אחד לקבל על עצמו זהירות יתרה [הידור] במצוות עשה, וזהירות בסייג של לא-תעשה, וזהירות יתרה בהנהגה טובה"⁶³.

משעה אחת קודם תפילת המנחה⁶⁴ עד תפילת ערבית במוצאי ראש-השנה, ישקוד כל אחד ואחד באמירת תהילים לילה ויום⁶⁵.

הנוהגים לתת צדקה בכל יום, יתנו היום גם עבור שני ימי ראש-השנה⁶⁶.

לפנות ערב⁶⁷ לובשים בגדים נאים וחשובים⁶⁸,

61) כנדפס בסידור תהלת ה' (הישן) עמ' 249.

62) ספר-המנהגים עמ' 56. אמנם במקור הבא, וברוב המקורות שהובאו ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' קנג"ד מדובר ב"ה עצמו, ובחלקם - לאחריו.

63) 'ספר המאמרים - קונטרסים' לכ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע, ח"א עמ' קלב (ושם: "זהירות יתירה במצוות עשה [בלקו"ש דלהלן: בהידור מ"ע], וזהירות בסייג של לא-תעשה [בתורת מנחם ח"ד עמ' 32: בזהירות יתירה מל"ת], וזהירות יתירה [בתורת מנחם שם: הוספת] בהנהגה טובה"). לקוטי שיחות חלק ב עמ' 348.

64) אודות תוכן ההתבוננות שצ"ל בתפילה זו, ראה ספר המאמרים תש"ג ס"ע 41.

65) ספר המנהגים, מנהגי ר"ה.

66) הוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, שערי-צדקה עמ' קמב.

67) בער"ה סמוך לכניסת החג, נהגו רבותינו נשיאנו להיכנס ולשוחח זמך-מה עם זוגתם הרבנית.

אצלם היה הדבר "בדוגמא של מעלה" כיוון שבר"ה היא הנסירה ובניין המלכות (שיחות קדוש תשל"ה ח"א עמ' 4). וההוראה בעבודה הרוחנית לכאורה היא, שאצל כל אחד ואחד מ ישראל יש לא רק הענין ד'משפיע' אלא גם העניין ד'מקבל' - קבלת עול, ובפסחות יותר - שצריך להתמסר [להפצת המעיינות וחיווק] נשי ובנות ישראל (תורת מנחם התוועדיות ח"כ עמ' 270).

68) לוח כולל-חב"ד. במטה אפרים (תקפ"א, נה, ע"פ הב"ח והט"ז סי' תקפ"א ומג"א ר"ס תקצ"ז) כתב ללבוש רק נאים אבל לא

לחבר המעלות של המשפיע והמקבל יחד

הגילוי שהאיר ביום הראשון לבריאת העולם נעלה אף מראש-השנה, אולם עתה אפשר להמשיך גם גילוי זה על-ידי עבודת האדם • אין להסתפק בהשפעה המשאירה את ה"מקבל" במצבו, אלא יש לעשותו "משפיע" • אף הקב"ה אינו משפיע בלבד, אלא גם בבחינת מקבל – "למעשה ידך תכסוף" • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא זורנו

יש מקום לעניין זה.

ב. ביאור מעלת יום הראשון לבריאת העולם:
אף-על-פי שחידוש הבריאה הוא עניין תמידי, כמאמר⁸ "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" – הרי אין זה מאיר בגילוי. אמנם, ביום הראשון האירו בגילוי כל העניינים הקשורים עם בריאת העולם – "בעשרה דברים נברא העולם כו"⁹, כמו שכתוב¹⁰ "בראשית ברא", היינו, שהאיר בחינת "ראשית", "בחוכמתא"¹¹, ולמעלה יותר – "בקדמין"¹², בחינת הכתר. ועיקר המעלה – שביום הראשון האיר גילוי האור שהיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם עד סופו (דאף שיש דעות¹³ שאור זה שימש בכל ששת ימי בראשית, מכל מקום, בעיקר היה זה

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם¹ בעניין הקושיא שנשאלת בדרושי חסידות² למה קבעו שמחת-תורה בשמיני-עצרת, ולא בחג השבועות – שכיוון שיש קושיא כזו, יש מקום לעניין של שמחת-תורה בחג השבועות.

וכן הוא גם בנוגע לקושיא שנשאלת בדרושי חסידות³ למה קבעו ראש-השנה ביום ששי למעשה בראשית, יום ברוא אדם הראשון, ולא בכ"ה באלול שבו נברא העולם⁴ – שיש מקום לעניין של ראש-השנה בכ"ה באלול.

בדרושי חסידות מבואר אמנם התירוץ על קביעת ראש-השנה ביום ברוא אדם-הראשון – שעניין זה הוא מצד מעלת עבודת האדם, שעל זה נאמר⁵ "למעשה ידך תכסוף", שזהו עניין נעלה יותר מהגילוי בדרך אתערותא דלעילא מצד "כי חפץ חסד"⁶ שהיה ביום הראשון לבריאת העולם; אבל אף-על-פי-כן, כיוון שנשאלת הקושיא למה לא קבעו ראש-השנה ביום הראשון לבריאת העולם,

(7) ראה גם שיחת ש"פ נצ"ר, כ"ה אלול דאשתקד ס"ד (תו"מ חי"ז ע' 212).
(8) נוסח ברכות ק"ש.
(9) חגיגה יב, א.
(10) בראשית א, א.
(11) ת"י עה"פ.
(12) ת"א עה"פ.
(13) ראה פרש"י ורמב"ן שם, יד.

(1) סה"ש תש"ב ריש ע' 125.
(2) סה"מ תרפ"ט ע' 56. תרצ"ו ע' 41. וש"נ.
(3) לקו"ת פרשתנו (נצבים) מז, א ואילך. ובכ"מ.
(4) ויק"ר רפכ"ט. ועוד.
(5) איוב יד, טו.
(6) מיכה ז, יח.

לקראתו על הציון שלו⁵⁰. נוהגים להשתטח על קברי צדיקים⁵¹, והנמצאים בקירוב מקום משתטחים על ציון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע⁵² וכ"ק אדמו"ר נשיא זורנו. מסתפרים⁵³, וטובלים⁵⁴ במקווה טהרה לכבוד החג⁵⁵.

עירוב תבשילין⁵⁶: נוטל פת שלמה⁵⁷ בשיעור 'כביצה'⁵⁸, עם תבשיל חשוב כגון בשר או דג בשיעור 'כזית'⁵⁹, ויתן ביד אחר (לכתחילה – מזכים על-ידי אדם זר בן-מצוות, ולא על-ידי בנו או בתו, אפילו גדולים, אם הם אוכלים משלו⁶⁰) לזכות על-ידו לכל הקהל, ואומר: "אני מזכה לכל

(50) ראה ספר-המנהגים ס"ע 95. ב'לוח השבוע' לג' תמוז, גיליון תתפ"ד הערה 21, פורטו כמה מנהגים בקשר לכתיבת פ"נ.
(51) רמ"א ס' תקפ"א ס"ד, וראה מטה-אפרים שם ס"ג.
(52) ספר-המנהגים ס"ע 55.

(53) מדינא מותר גם אחר חצות, שו"ע אדה"ז ס' רנא ס"ד (אך האריז"ל היה נוהר – כל השנה – להסתפר קודם חצות דווקא, כף-החיים שם ס"ק יט ומטה-אפרים ס' תקפ"א ס"ג, וכנראה למעשה אין מקפידין בזה, וצ"ע – ראה 'התקשרות' גיליון תרע"ו עמ' 14).
(54) מחצות היום, לקוטי-דיבורים ח"ג עמ' 865. ועיין אלף-המגן למטה-אפרים ס' תקפ"א ס"ק קכא. ליקוטי מהר"ח ח"ב דף ז.ב.
(55) לוח כולל-חב"ד.
(56) סידור אדה"ז ולוח כולל-חב"ד.

ברשימת הרב חמ"א חודקוב ז"ל ממוצאי שבת תשובה תשל"א, מספר שאור לער"ה שאל את הרבי אם אפשר לעשות עירוב תבשילין בהשכמה, וענה הרבי שמהסתם עושים זאת סמוך יותר (לערב), כי לולא זאת הלוא יוכלו לאכול ביתיים, ע"כ (תשורה לחתנת הרה"ת יוסף וחייה מושקא שי' קרמר, תשע"ד). אמנם בשיחת ליל ער"ה תשמ"ח ס"י (בלתי מוגה, התועדויות תשמ"ז ח"ד עמ' 426), ההוראה היא להיפך: "עשייתו [של העירוב תבשילין] אמנם צ"ל דווקא בערב ר"ה, אבל לא מצינו הגבלה לעשותו דווקא סמוך לר"ה, וכמו שרואים בפועל שלא נקבע לו זמן מסויים ביום, ויש מקדימין ויש מאחרין. ולא עוד, אלא שמסתבר לומר שגם העושה עירוב-תבשילין בליל ערב ר"ה – פעל את כל הענינים כאילו עשה באמצע או בתחילת היום, כיוון שאח"כ אוכל מתבשיל זה, ביום השבת וכי"ב". ומסיים שיש להתחיל בזה עתה, "זריזין מקדימין"... ו"עוד מעלה פשוטה בעשיית העירוב מוקדם – ע"ז יהיה בטוח שלמרות הטירחה דהכנות לר"ה והחיפזון והבהלה – לא ישכח, אלא יעשה זאת ביישוב הדעת כו". וראה בקובץ 'הערות וביאורים – אהלי תורה' גיליון א' עמ' 128 מענה לרבנים בנדון, שעכ"פ "באם יוצא לדרך וכי"ב – כל היום כשר, וגם לפני זה באם עושהו 'ערב' יו"ט".

(57) ראה שו"ע אדה"ז ס' תקכ"ז סכ"ה.
(58) בנפח 54 סמ"ק, משקלו לערך 22 גרם.
(59) בנפח (ומשקל) 27 סמ"ק.
(60) שו"ע אדה"ז ס' תקכ"ז ס"ו וס' ששו ס"י ב"ג.

במניין עשרה אנשים כשרים⁴⁵ (ולכל הפחות צריך שיהיו לפניו שלושה)⁴⁶.

* אח"כ עושים 'פרזבול', דהיינו כל אחד אומר לפני ג' אנשים כשרים: "הריני מוסר לכם כל חובות שיש לי, שאגבה אותם כל זמן שארצה"⁴⁷.

* לפני שיוצאים מבית-הכנסת [ובכל מקום אפשרי], יש להודיע ולפרסם שחייבים לעשות היום 'עירוב תבשילין'⁴⁸, וכיצד עושים זאת.

* עורכים מגבית ומחלקים 'צורכי החג' לראש-השנה ולכל חגי תשרי לזקוקים לזה (בדומה ל"מעות חיטים" קודם חג-הפסח)⁴⁹.

* נוהגים לכתוב פ"נ (הנשואים – כמובן בחגירת אבנט) עבורו ועבור בני-ביתו לבקשת כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה. להניחו בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של כ"ק אדמו"ר נשיא זורנו, ולשלחו (אם באפשרי – בו ביום) על-ימנת

שואל ממעלתכם התרה בכולהו" (ולא "בכולהו אני מתחרט") כן אמרו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב (רשימות הרב לנדא, "כפר חב"ד" גיליון 986 עמ' 35) והרבי (מראות-קודש ער"ה תשמ"ט), וכן הוא בסידור 'בית יעקב'. ולא כבסידור אוצר התפילות, וכן בסידור יעב"ץ הוצאת 'אשכול', שנמשך לאחריו. בסידורינו מנוקד: "ולא יעשה שום רושם כלל" הש' בקמץ. ואולי הוא טה"ד.

(45) בסידור הלשון "וטוב שיהיה עדה שלמה", ובספר-המנהגים ובלוח כולל-חב"ד – "ובעשרה". כנראה, לא הקפיד הרבי שהמתיר יהא מי שהותר לו כבר ('כפר חב"ד', גיליון 779 עמ' 138).

(46) ראה אלף-המגן למטה-אפרים ס' תקפ"א ס"ק קא. מדינא. קטן 'מופלא סמוך לאיש' אינו מצטרף למתירים, אבל מבקש התרה (ראה הלכות והליכות בר-מצווה פ"א ס"ד. חנוך לנער ס"פ לג). וב'אוצר' עמ' לט כתב שאין נוהגים בזה.

במטה-אפרים שם סוס"ב כתב שלא יאמרו כמה מבקשי התרה ביחד, אלא בשעת הדחק.

לעניין נשים, לפי הנפסק בשו"ע (יו"ד רלד סנ"רנו) הבעל נעשה שליח לשאלו על נדרי אשתו, אך אינו מצטרף המתירים, ולכאורה יכול היה בעלה לומר הנוסח גם בשמה (אך לאחרים, אף לבתו, לא ניתן להתיר ע"י שליח – שם ס' רכח סט"ו. וע' פתחי-תשובה שם ס"ק ט לעניין בקשת התרה בכתב) ולעניין מודעה על לעתיד – לכאורה די להן ב'כל נדרי'.

(47) שו"ע אדה"ז חו"מ הל' הלוואה סל"ה-לו, שזמנו לכתחילה בסוף השנה השישית. ומצוה לפרסם. וראה 'אוצר' עמ' מ"מא. בלקוטי שיחות כרך כד עמ' 316, עורר הרבי רבנים וכו' לערוך ולהפיץ שטר פרזבול, בפירוט שמות חברי הבי"ד, כדי שיחתמו עליו רבים. ועליהם להקנות עוד היום קרקע משל משהו מהם לכל לווה שאין לו קרקע משלו.

(48) ערוך-השולחן ס' תקכ"ז ס"ד.
(49) לקוטי-שיחות ח"ד עמ' 369.

ביום הראשון), וכבר נתבאר לעיל¹⁴ מעלת אור זה – שהוא אור הבלי גבול, שלגביו, עומק תחת ועומק רום הם בשווה.

ואף ששלימות הבריאה נעשית ביום השישי דווקא, שבו נאמר¹⁵ "ויכולו גו" – הרי זה מצד מעלת עבודת האדם, כי "למעשה ידיך תכסוף" (כנ"ל), אבל מצד עניין הגילויים – גדלה מעלת יום הראשון, כ"ה באלול, שבו האיר אור הבלי גבול.

ג. והנה, עתה, לאחר בריאת האדם, שכל העניינים באים על-ידי עבודה דווקא, שלכן נקבע גם ראש השנה ביום ברוא אדם הראשון דווקא – הנה גם האור שנברא ביום ראשון מאיר על-ידי עבודה דווקא, ונמצא, שישנם ב' המעלות: מעלת העבודה ומעלת האור¹⁶.

וכמו שנתבאר לעיל¹⁴ שהבעל שם טוב והמגיד המשיכו אור זה גם בעולם הזה – שהרי מצד גילוי זה היו רואים מסוף העולם ועד סופו גם בעולם הזה, ולא רק עניינים רוחניים (בהתאם לכך שאור זה "גנזו בתורה"¹⁷), אלא גם דברים גשמיים.

וכידוע הסיפור¹⁸ אודות הבעל שם טוב, שפתח את ספר הזהר, הביט בו ואמר היכן נמצאים השוורים. והיינו, שספר הזהר הוא האור הגנוז בתורה, ועל-ידי אור זה ראה בעיניו הגשמיים את השוורים הגשמיים ממש.

ועניין זה (המשכת האור בגשמיות) אינו ירידה חסוֹשֵׁלֹם באור, אלא הפירוש הוא – שמעלת אור זה גדלה כל כך עד שרוחניותו וגשמיותו הם בשווה ממש.

וכפי שיהיה לעתיד לבוא – שיאיר גילוי אלקות בגשמיות ממש, ואצלם היה גם עתה הגילוי דלעתיד לבוא.

וכמו כן נתבאר לעיל¹⁴ שרבנו הזקן פעל שיימשך האור גם בהתיישבות בכלים, והיינו, על-ידי תורת חסידות חב"ד, באופן שיוכלו להסביר

14 שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול ס"י (לעיל [שם] ע' 246).

15 שם ב, א.

16 ראה גם שיחת ש"פ נצוי, כ"ה אלול תשי"ג ס"ג (ת"מ ח"ט ע' 185).

17 ראה בשיחה הנ"ל הערה 48. וש"נ.

18 ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות ששל"ח ואילך. וש"נ.

לנפש הבהמית שגם בשכלו הגשמי יבין אלקות.

ד. ב' העניינים ש"חפץ חסד" ו"למעשה ידיך תכסוף" – מצינו גם במעשה המצוות, שכללותם היא מצוות הצדקה¹⁹:

במצוות הצדקה יש ב' אופנים: א) צדקה, ב) גמילות חסדים. ואמרו חז"ל²⁰ "גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה כו' צדקה לעניים, גמילות חסדים בין לעניים בין לעשירים". והעניין בזה:

לכאורה גדלה מעלת הצדקה על גמילות חסדים, כיוון שנתנת הצדקה היא מתנת חנם, שאינו דורש מהמקבל להחזיר לו; מה שאין כן בגמילות חסדים שהמקבל צריך להחזיר לו, ו"פריעת בעל חוב מצווה"²¹, מדאורייתא או מדרבנן²².

אבל באמת, הנה בעניין הצדקה הרי הוא המשפיע והזולת אינו אלא מקבל, שזהו עניין החסד, ח"ס דל"ת, דלית לית מגרמיה כלום²³, והיינו, שהזולת אינו מציאות כלל; מה שאין כן בגמ"ח, כיוון שנותן על מנת להחזיר, הרי גם הזולת הוא מציאות כו', ואין זה נהמא דכיסופא²⁴.

ועל דרך שמצינו בעניין כיבוד אב, "יש מאכיל לאביו פסיוני ויורש גיהנם, ויש מטחינו בריחים ויורש גן עדן"²⁵.

וההסברה בזה – לפי שישיראל דומין לבוראם²⁶, ולכן, כשם שהקב"ה הוא בבחינת משפיע [דאף שיש באלקות גם את עניין ובחינת מקבל, שזהו עניין "למעשה ידיך תכסוף", ועבודה צורך גבוה²⁷, מכל מקום, בכללות הרי אלקות הוא בבחינת משפיע], כמו כן גם האדם, ש"אדמה לעליון"²⁸, מצד טבעו הוא בבחינת משפיע, וזהו חיותו ומציאותו, ולכן

19 ראה תניא פל"ז.

20 סוכה מט, ב.

21 כתובות פו, סע"א. וש"נ.

22 ראה אנציק' תלמודית ערך הלואה ס"ד (כרך ט ס"ע רכז ואילך).

23 תניא אנה"ק ס"י (קטו, ב).

24 ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת זו, רע"ד. ובכ"מ.

25 קידושין לא, סע"א. ירושלמי שם פ"א ה"ז.

26 ראה ב"ר פס"ז, ה. במדב"ר פ"י, ה. רות רבה פ"ה, ג. אסת"ר פ"ז, ב.

27 ראה של"ה שער הגדול (כט, ב ואילך). עבודה"ק חלק העבודה בתחלתו.

28 ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.

יום שלישי

כ"ח באלול, ג' דסליחות

מדברי הרבי נשיא דורנו: "ג' דסליחות הוא יום מיוחד, ולכן אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר מאמר חסידות ביום זה"²⁸.

הוראת נשיאינו הקדושים ומנהג משנים רבות, אשר היורד לפני התיבה, ובפרט בימים הנוראים, יעבור תחילה על כל התפילות, ובפרט על כל הפיוטים, לדעת לכל הפחות פירוש המילות כפשוטו, וכמובן מאליו לדעת דיני התפילה בכלל, ודיני הש"ץ בפרט²⁹. ואף אם עשה כך לפני שנה, יעשה כן גם בכל שנה כמה ימים קודם שיוורד לפני התיבה בתור הש"ץ³⁰. כמובן, על התוקע והמקריא ללמוד היטב את דיני התקיעות כהלכתן, כולל הטעויות והספקות השכיחות בהן³¹. היום בתפילת מנחה אומרים תחנון³².

יום רביעי

כ"ט באלול, ערב ראש-השנה³³

בקריאת שמע שעל-המיטה, ביום שלישי

מיועדת גם לתפילה שאח"כ.

28 'התועדות' תשמ"ב ח"ד עמ' 2254. וכן נהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כמה פעמים. וראה לקוטי שיחות ח"ד עמ' 347 ואילך, וש"נ. מהנכון שבמשך המעל"ע של יום זה ילמדו עכ"פ חלק מאחד המאמרים הללו (איש כחפצו, שהרי ישנם ריבוי מאמרים דיום זה) – ר"ד משיחת ג' דסליחות תנש"א. והעיקר שכל אחד יוסיף עוד עניין של לימוד, הנהגה טובה וכיו"ב – 'התועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 373.

29 לכאורה – הוראה זו שייכת גם לפיוטי הסליחות. ראה באג"ק ח"ז עמ' שנא, שרצוי שלא להתפלל [כנראה – גם כל השנה] במניין שבו אומר הש"ץ פיוטים באמצע ברכות ק"ש (כנהוג בכמה קהילות אשכנזיות). אולי יש להתיר כשהציבור זקוקים לו כתוקע וכיו"ב. וראה בקשר לש"ץ מאג"ש המתפלל בביה"כ דנוסח אחר ב'התקשרות' גיליון תקל"ד עמ' 14 ואילך, ובפרט בהערה 12.

30 אגרות קודש ח"א עמ' שנג, תטו וש"נ.

31 ראה ספר-המנהגים ס"ע 56.

32 סידור אדמו"ר הזקן לפני 'למנצח... יענך' (מלבוש ומג"א ס' קלא ס"ו. בשו"ע אדמו"ר הזקן שם, חסר סעיף זה).

33 כנראה שהרבי לא התענה בער"ה – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מח, עיי"ש.

בלילה אור ליום רביעי, אומרים תחנון³⁴. אַבְּל בתוך שבעה מותר לו ללכת היום לבית-הכנסת לאמירת הסליחות³⁵, וכן להתפלל עם הציבור³⁶.

בסליחות אומרים תחנון (=וידוי) אפילו לאחר עלות-השחר, אבל לא בתפילה³⁷.

בפיוט 'מרוכים צרכי עמך', בסליחות נוסח ליטא הנוסח הוא "והיטיב לנו הכתיבה והחתימה"³⁸, וכך תוקן בכת"י באחת מהוצאות קה"ת הראשונות, ולכאורה נכון הוא.

בפיוט "שלוש-עשרה מידות" יש כמה וכמה שינויים שתוקנו ב'סליחות' בהוצאות האחרונות (מוגה על-ידי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו³⁹).

את הקטע "אל תבוא במשפט עמנו" אומרים חזן וקהל פסוק בפסוק. את הפסוקים "אל תבוא", "והוא ישפוט" נפוץ לאומרים ביחד כפסוק אחד⁴⁰. היום אין תוקעים בשופר⁴¹, ומי שלא הספיק להתלמד, יעשה זאת בחדר סגור⁴².

אחרי התפילה⁴³ אומרים 'סדר התרת נדרים'⁴⁴,

34 סידור אדה"ז, לפני 'למנצח... יענך' (מאחר שאינו נוהג כיו"ט מיום שלפניו, אלא מעלות השחר, כיוון שאומרים הרבה 'סליחות' באשמורת, שלא כשאר עיר"ט, ואף לא כפי שנהגו בעבר בערב יו"כ – ראה שו"ע אדה"ז ס' תר"ד ס"ד-ה).

35 לוח כולל-חב"ד, ע"פ הרמ"א ס' תקפ"א ס"א.

36 מטה-אפרים שם ס"ב.

37 לוח כולל-חב"ד.

38 כגון בסליחות 'קודש הילולים' הוצאת לוי"ן אפשטיין, ירושלים תשכ"ה. וייתכן שאצלנו נעתק (בתחילה – צולם) מתפילת נעילה, ששם מבקשים רק חתימה, ולא שמו לב לתקן, גם לא בהוצאה החדשה דארה"ק. וע"ע בסליחות 'יסוד מלכות' שנשאר בנוסח זה, וביאורו.

39 התיקונים בפנים בפיוט 'שלוש עשרה מידות' הם בכמה שינויים מהנסמן ב'לקוט טעמים ומקורות', וכנראה הוגה שוב. ושמעתי שלראשונה נדפס פיוט י"ג מידות מתוקן בשליהי תשכ"ד בדף בודד (הוצאה קודמת של הסליחות היתה שנה לפני-כן, בשליהי תשכ"ג). 40 כיו"ב, לפי מנהגי אשכנז אחרים אומרים בקטע "שמע קולנו" את הפסוקים "אמרנו האיזנה" ו"היו לרצון" כפסוק אחד (כמדומני שהש"ץ אינו אומר את הפסוק השני בקול), וצ"ב מה הטעם לכ"ז.

41 לוח כולל-חב"ד, מרמ"א ס' תקפ"א ס"ג.

42 השלמה לשו"ע אדה"ז סו"ס תקפא, במהדורה הישנה עמ' 1364, ובחדשה עמ' תסח.

43 לוח כולל-חב"ד, ובסידור אדה"ז: 'קודם חצות'.

44 בנוסח התרת נדרים, תיבת "בכולהו" נמשך לפניו – "לכן אני

יש לפרסם בכל בתי הכנסת (ולא רק לחסידים), שכדאי לקשר את אמירת הסליחות (=תפילה) – בכל אחד מימי הסליחות – עם תורה וצדקה: לפני אמירתן, ללמוד (הפעם – קודם חצות) את מאמר אדמו"ר הזקן ד"ה 'לך ה' הצדקה' הנדפס בתחילת הסליחות, ולפחות תחילתו וסופו, וכן עניין בתורה עם מסקנה להלכה; ולתת צדקה (הפעם – מיד לאחר חצות. וניתן לדחות את אמירת הסליחות בזמן מועט, שבו יקיימו את מצות הצדקה), כדי שיפעל בהבנה והשגה של הלימוד והתפילה, ואז פועלים את בקשת הסליחות וההמשכה שלאחריה¹⁵.

השליח ציבור מתעטף בטלית בלי ברכה¹⁶. יש להתחיל 'אשרי' בעשרה כדי שיוכלו לומר אחרי קדיש מיד, ואם השלימו לעשרה מיד אחרי סיום אשרי, יאמר כמה פסוקים וחצי קדיש. אם היו עשרה באמירת הסליחות, אסור לצאת באופן שלא יישארו עשרה לקדיש. אך אם יצאו ונשארו אפילו שישה, יאמר הש"ץ קדיש תתקבל¹⁷. "הנשמה לך" – הש"ץ מתחיל בקול רם¹⁸. באמירת 'איל רחום שמך' אמר הרבי תמיד כש"ץ: "למען אמינתך, למען ברייתך" – ת' בקמץ, וכן בכולם.

15) ע"פ 'שערי המועדים – אלול, ס' עו, משיחות קודש תשל"ד ח"ב עמ' 435.
16) לוח כולל-חב"ד. וגם אם הוא בחור, מתעטף בה (ע"פ שערי הל' ומנהג ח"א עמ' רכו, מר"ה יז, ותנא דבי אליהו זוטא פכ"ג, וראה באריכות ב'הערות וביאורים – אהלי תורה' גיליון תתנ"א עמ' 50 ואילך, ובפרט בעמ' 62).
הט"ז (ס' תקפ"א ס"ק ב, ונעקת במטה אפרים שם ס"ד, במשנ"ב ס"ק ו (עוד) כתב ליטול טלית מחבירו בהשאלה כדי לצאת מספק ברכה (על בגד יום בלילה), אבל אדה"ז (ס' ח"י ס"ד) כתב ש"מותרים להתעטף אפילו בלילה, דהדבר ידוע שאין מתכוונים לשם מצות ציצית, אלא מפני כבוד הציבור" (וראה טעם זה בשערי אפרים שער י' פתחי שערים ס"ק יא, ודן בדבריו המשנ"ב ס' יד בב"ה"ל ס"ג סד"ה שאלה כשהיא מצויצת), הרי דס"ל שא"צ לזה. מאידך צ"ע מרשימות היומן עמ' רי; שיחות קדש תשי"א (מהדורת תשנ"ט עמ' 182); והיכל מנחם ח"ג עמ' רמה, שם ברור שעקרונות לבישה כיו"ב חייבת בברכה.
17) כדן חזרת הש"ץ וכיו"ב, מטה אפרים ואלף-המגן ס' תקפ"א סעיף י"ז.
18) 'סליחות – לקוט טעמים ומקורות' ממטה אפרים תקפ"א ס"ח.

באמירת 'עננו' מסיים הש"ץ בקול רם במקומות המופסקים בשתי נקודות, דלא כמנהג העולם¹⁹. אומרים 'קדיש תתקבל' אחר הסליחות, גם אם מתפללים שחרית מיד לאחריהן²⁰. באמירת סליחות בבית-המדרש של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, לאחר קדיש תתקבל, מסיימים בשירת "רחמנא דעני לעני, ענינא!", והרבי היה מעודד את השירה כדרכו בקודש²¹. האומר סליחות ביחיד, לא יאמר י"ג מידות²², גם לא בניגון ובטעמים²³.

יום שני,

כ"ז באלול, ב' דסליחות

מהיום ואילך עד ערב ראש-השנה ועד בכלל – אמירת הסליחות "באשמורת הבוקר"²⁴. ידוע מנהגנו לברך ברכות-השחר בבית²⁵, ועל-כך פנים יש לברכן, ולפחות את ברכות-התורה, קודם הסליחות²⁶.

מכיוון שלמעשה הש"ץ מתעטף בטלית לאחר שהאיר היום – יברך עליה, אם מתפלל בה מיד לאחר-מכן²⁷.

19) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כח.

20) 'סליחות – לקוט טעמים ומקורות'. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כט.

21) 'אוצר מנהגי חב"ד' שם (ספר-הניגונים ח"ג, ניגון רמז).

22) שו"ע הב"י ס' תקס"ה ס"ה.

23) 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רסה (למרות האמור בעניין זה בשו"ע שם, ראה כף-החיים ס' קלא ס"ק ג. גם בשו"ת מנחת-אלעזר ח"ד ס' כב מסיק שלא לומר גם בניגון ובטעמים, וכן נהג בפועל – 'דרכי חיים ושלום' אות קצ).

לעניין אמירת 'מחי ומסי', 'מרוך דבשמיא' ביחיד, בלוח כולל-חב"ד הביא שידלגם, כיוון שיחיד מנוע מלהתפלל בלשון ארמי כמבואר בשו"ע רבינו ס' קא ס"ה. אך יש מקום להוכיח אחרת מלשון אדה"ז בסידורו, שהסתייג רק מאמירת 'יקום מורקן' השני ביחיד, ראה 'התקשרות' גיליון ס עמ' 20. הערות הת' ואנ"ש, צפת, גיליון ל עמ' 39.

24) ספר-המנהגים, מנהגי ר"ה. (למעשה, במניין של הרבי אמרו סליחות בשעה 07:00).

25) אג"ק חי"ט עמ' שצ, וראה ספר-השיחות תש"ד עמ' 20.

26) לוח כולל-חב"ד, ע"פ שו"ע אדה"ז ס' מו ס"ח.

27) למרות מש"כ במטה אפרים שם סעיף ט"ו לברך תמיד, הרי לדעת אדה"ז הנ"ל הערה 16 אין לברך על עטיפה זו כלל, אא"כ היא

כאשר ההנהגה היא באופן שעושה אותו למקבל, הרי הוא יורש גיהנם.

ומזה מובן מעלת גמילות חסדים על הצדקה. ועל דרך זה ישנם ב' עניינים אלו גם למעלה: א) צדקה – שזהו מה שהקב"ה מצווה את המצוות (שכללות המצוות נקראים בשם צדקה) מלמעלה למטה, שעניין זה הוא בבחינת נהמא דכיסופא, ואין זה תכלית הטוב. ב) גמילות חסדים – שזהו עניין עבודה צורך גבוה, שעניין זה הוא תכלית הטוב, כיוון שאין זה בבחינת נהמא דכיסופא, שהרי ישראל הם לא רק מקבלים אלא גם משפיעים²⁹. וזוהי גם מעלת יום הששי למעשה בראשית, יום ברוא אדם הראשון – שאז נעשה עניין "ויכולו", שהאדם "נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית"³⁰, ויתירה מזה, שנקרא "תמת"³¹, לא רק מלשון תמימות ושלמות, אלא כדאיתא במדרש³² שהוא גם מלשון "תאומתי כביכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני" – שכל זה הוא מצד מעלת העבודה, וזהו מה שנפעל ביום השישי למעשה בראשית, יום ברוא אדם הראשון.

ז. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם³³, שאצל רבותינו

29) ראה לקו"ש חט"ו ס"ע 94 ואילך. וש"נ.

30) שבת קט, רע"ב.

31) שה"ש ה, ב.

32) שהש"ר עה"פ (פ"ה, ב).

33) ראה "רשימות" חוברת קלא ע' 7. וראה גם תו"מ ח"ד ע'

נשיאינו היה סדר, שבערב ראש השנה היו נכנסים אל זוגתם הרבנית לומר דבר-מה. וביאר, שסדר זה היה קשור עם העניין של בניין המלכות.

וההוראה לכל אחד ואחד בעבודה הרוחנית: אצל כל אחד מישראל יש את עניין המשפיע – שהרי לכל אחד יש מעלות בעניין ההשגה, מדות טובות וכו', וכמו כן יש אצלו את עניין המקבל, שזהו עניין הקבלת עול.

ועל זה אומרים, שצריך אמנם להיות עניין המשפיע, להשפיע על הזולת וגם על עצמו, אבל אין לשכוח שצריך להיות גם מקבל – קבלת עול. [. . .] הקב"ה וכנסת-ישראל הם בבחינת חתן וכלה, וגם אצלם ישנו עניין הנ"ל.

ח. עדיין אי אפשר לומר "תכלה שנה כו"³⁴, שהרי נשארו עוד כמה ימים; אבל אפשר כבר לומר "תחל שנה וברכותיה"³⁵, היינו, שעניין הברכה יתחיל כבר בימים האחרונים שנשארו בשנה זו, ויומשך גם על שנה הבאה [. . .] עלינו לטובה.

(מהתועדות ש"פ ניצבים וילך, כ"ה אלול, ה'תשי"ז. תורת מנחם כרך כ, עמ' 271-265, בלתי מוגה)

309. וש"נ.

34) מגילה לא, ב. פיוט "אחות קטנה" בכמה מחזורים בתפלת

ראש השנה.

35) פיוט שם.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב'4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב'2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

"לאלתר" – תיכף ומיד!

למרות שעברו כמה שנים ו"עדיין לא בא"

עיקר עבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו היא – לקרב ולמהר את הגאולה, כפי שהכריז ופירסם ב"קול קורא": "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" [...]
 כאן באים אלו אשר "תואנה הם מבקשים", וטוענים: הכרזה זו – "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" – היתה לפני כמה וכמה שנים, ואף-על-פי-כן "עדיין לא בא", ואם-כן, הפירוש ד"לאלתר לגאולה" אינו מוכרח להיות באופן דתיכף ומיד ממש!
 ובכן, טענה זו היא טענתו של ה"מלך זקן וכסיל" וכל אלו שטוענים טענה זו – הם שלוחיו של ה"מלך זקן וכסיל" אשר מתלבש בדבריהם... ועל-אחת-כמה-זכמה כאשר הם טוענים זאת מתוך "געשמאק", רחמנא-ליצלן – שאז, ה"חורבן" ד"עולם קטן זה האדם" הוא באופן חמור ביותר!
 "לאלתר לגאולה" פירושו – תיכף ומיד ממש, ופשיטא, שזו היתה כוונתו של נשיא דורנו בהכריזו בשעתו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", אלא שבעוונותינו הרבים לא זכינו לכך...
 ולכן, גם לאחר שעברה שנה שלימה מאז שהכריז נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" ועדיין לא בא – המשיך להכריז ולפרסם שצריך להיות "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", וכן המשיך והכריז לאחר שעברו כמה שנים, ובהדגשה – "לאלתר" ממש!
 וכמו כן בימים אלו – מכריזים "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", "משיח נאו", תיכף ומיד ממש!

הרהור תשובה יכול להיות ברגעא חדא ממש

ולאלו הטוענים שבהקדמה לזה צריך להיות עניין התשובה, "לאלתר לתשובה" (ועל-ידי זה) לאלתר לגאולה" – הרי המענה לזה בפשטות:
 עבודת התשובה – אינה עבודה הדורשת משך זמן כו', אלא כדברי הזוהר: "בשעתא חדא וברגעא חדא", ברגעא כמימרא!
 תוכן עבודת התשובה הוא, אמנם, שמקבל על עצמו קיום כל ענייני התורה ומצוותיה, אבל אף-על-פי-כן, אין כאן עניין של התחלקות לתרי"ג פרטים, תרי"ג מצוות התורה, ואפילו לא לשני פרטים, כי אם נקודה אחת בלבד, שלכן אינה מוגבלת בזמן, כי אם בשעתא חדא וברגעא חדא.
 [...] ונמצא שהעניין ד"לאלתר לתשובה" אינו מעכב כלל וכלל שתהיה הגאולה תיכף ומיד "לאלתר לגאולה" – שהרי בכל מעמד ומצב יכול להרהר תשובה בשעתא חדא וברגעא חדא, ואין שום הגבלה בדבר, אפילו לפני נטילת ידיים, על-דרך אמירת "מודה אני" [ויתירה מזה, באמירת "מודה אני" ישנם כמה תיבות וכמה פרטים כו', מה-שאינן כן הרהור תשובה, שיכול להיות ברגעא כמימרא ממש], ואז – נעשה העניין ד"לאלתר לגאולה", תיכף ומיד ממש!
 אמנם עדיין יכול לטעון שעניין זה אינו אלא בנוגע לעצמו בלבד, ומה שייך זה לפעולת הגאולה בעולם כולו?
 ובכן ישנו פסק-דין מפורש ברמב"ם שעל-ידי "מצווה אחת" במעשה, כדיבור ואפילו במחשבה, "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכך זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה!"
 (התוועדויות תשמ"ה כרך ה, עמ' 2623-2617 – בלתי מוגה)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת-קודש, פרשת ניצבים-זילך,

כ"ה באלול, 'שבת סליחות'

גם בשבת זו אומרים, קודם תפילת שחרית, את כל התהילים¹, אף-על-פי שאין מברכים את החודש².
 הפטרה: "שוש אשיש".
 הבעש"ט אמר שבשבת זו הקב"ה בעצמו מברך את החודש השביעי, המושבע והמשיביע ברוב טוב לבית ישראל על כל השנה, ובכוח זה ישראל מברכים את החודשים י"א פעמים בשנה³.
 אומרים 'אב הרחמים'⁴.

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ סיפר, שחסידים הראשונים היו לומדים ביום כ"ה באלול בפרשת בראשית עד "יום אחד"; בכ"ו באלול – עד "יום שני" וכו'; בכך התכוונו להביא תוכן של 'עבודה' גם בעניינים של "בראשית ברא..." (אתערותא דלעילא)⁵.

אחרי התפילה – התוועדות בבית-הכנסת, כבכל שבת מברכים, ובפרט שנהגו חסידים להתוועד בכל שבת-קודש ערב-סליחות⁶, ואף במוצאי-שבת-קודש – כהכנה לאמירת הסליחות. בשבת שלפני ראש-השנה יש⁷ להתחיל בשבת עצמה בצדקה באופן המותר בשבת, על-ידי צדקה דמאכל ומשקה [לחיים] או על-ידי צדקה

רוחנית, כמו נתינת עצה טובה ועל-אחת-כמה וכמה לימוד תורה, ועוד וגם זה עיקר – קבלת החלטה טובה [כולל הסכום!]⁸ שתיכף ומיד לאחר השבת יקיים... [נתינת ממון בפועל, להפריש לעצמו וליתנו לעני או לגבאי בבוקר]⁹.
 במנחה – פרקי-אבות, פרקים ה'ו'¹⁰.
 מוצאי שבת:

אין אומרים 'יהי נועם', 'ואתה קדוש'¹¹.

יום ראשון

כ"ו באלול, א' דסליחות

מוצאי שבת-קודש

ימי הסליחות המעוררים לתשובה, הם מהזמנים הידועים שבהם היו מנגנים את ניגונו של אדמו"ר הזקן, בעל 'ארבע הבבות'¹².

סליחות¹³ הראשונות, מתחילים אחר ובסמוך לחצות הלילה¹⁴.

(8) סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 222 ובהערות.

(9) נסמן בהערה הקודמת.

(10) ראה בגיליון הקודם בסוף הערה 17, שלכאורה יש לנהוג בפועל כמנהג הישן שהזכיר הרבי בשנת תשמ"א לומר את המשנה שלפני הפרק והברייתא שלאחריו רק פעם אחת.

(11) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז סי' רצה ס"ג.

(12) ספר-השיחות תש"א עמ' 86-85 (ספר-הניגונים ח"א, ניגון א).

(13) כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו יצא לסליחות בבגדי הש"ק – 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול-תשרי, עמ' כג, וש"נ (וכן מובא מס' לקט-ישראל).

(14) י"א שצ"ל הסליחות בעמידה, וכן נפוץ בין אנ"ש. ובפרט באמירת 'אשמנו' (מדינא – שו"ע אדה"ז סי' תר"ו ס"ו. ועד"ז לכאורה גם באמירת 'אשמנו מכל עם'; "סלח לנו" שאחרי י"ג מידות, וכי"ב).
 וכן י"ג מידות, ושמע קולנו.

(14) ספר-המנהגים עמ' 54 (מפני שאומרים 'במוצאי מנוחה'), וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כג. וכדי שתהא לסליחות שייכות לשבת, יש לעשות זאת מיד אחר חצות (שיחה דלהלן הע' 15, וראה בקטע הבא בפנים).

(1) ספר-המנהגים עמ' 30.

(2) לבוש ר"ס תכא. מטה-אפרים סי' תקפ"א סעיף מו.

(3) ספר-המנהגים עמ' 55.

(4) 'התוועדויות' תש"נ ח"ד עמ' 299.

(5) לקוטי-שיחות חט"ז עמ' 488.

(6) 'התוועדויות': תשי"א ח"ב עמ' 327, תשמ"ב ח"ד עמ' 2253, תשמ"ג ח"ד עמ' 2045 ועוד.

(7) 'התוועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 376.

פרשת ניצבים־וילך

כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה ושבת עד ה' אלוקיך (ל,א-ב)

בשלמא "הקללה" מעוררת את הלב לתשובה; אך מה עניינה של "הברכה" לכאן? מפרש הבעל־שם־טוב:

למה הדבר דומה, להדיוט שמרד במלך, והמלך, במקום להענישו, מינה אותו למשרה חשובה, והעלה אותו ממשרה למשרה עד שעשהו משנה למלך. ככל שהטיב המלך עם ההדיוט, הכיר הלה יותר בגדולתו וברחמנותו של המלך, והצטער ביותר על שהעז למרוד בו. ואף כאן: כשאדם חוטא ומתחייב עונש, ובמקום להענישו הקב"ה משפיע לו טוב וחסד – הרי זה מביאו בסופו של דבר להתחרט באמת על חטאו ולחזור בתשובה.

(כתר שם טוב, עמ' יד)

אם יהיה נידחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך (לז,ד)

"שמים" – רומז לעניינים רוחניים. "אם יהיה נידחך בקצה השמים" – רומז למי שנמצא במצב רוחני ירוד ביותר. "משם יקבצך ה' אלוקיך" – ביום הגאולה יקבץ הקב"ה גם יהודים כאלה. הווי אומר: כשמקרבים יהודי שהוא בבחינת "קצה השמים" מזרזים ומקרבים את ביאת המשיח וקיום הייעוד של "משם יקבצך ה' אלוקיך".

(תורת־מנחם – התועודיות, תשמ"ב ד, עמ' 2106)

החיים והמוות נתתי לפניך... ובחרת בחיים (ל,טו-יט)

יש לדקדק בזה: מיהו שאינו רוצה בחיים? אדרבה, מי שאוהב חיים, אוהב את ההפך מקדושה, היינו תענוגי העולם הזה.

אלא, יש מים עליונים, שהם התענוג באלוקות; ויש מים תחתונים – תענוגי העולם. יש לבחור בחיים ובתענוג העליון, בחינת עץ החיים, ולמאוס בתענוגים גשמיים, מים תחתונים, בחינת עץ הדעת טוב ורע.

(לקוטי תורה ואתחנן יא, ב)

תקרא את התורה הזאת (לא,יא)

המלך היה קורא (רש"י)

על כל יהודי להקהיל ולקבץ את כל כוחות נפשו וכל מחשבותיו, דיבוריו ומעשיו, ולהכניסם ב'בבית' המקדש' הפנימי שלו. הקהלה זו נעשית על־ידי ה'מלך', על־ידי ביטול וקבלת עול מלכות שמים.

(לקוטי שיחות כרך יט, עמ' 327)

ברכת השנה

מהדו"חות של סניפי צעירי־אגודת־חב"ד למדים על מכתבים רבים של ברכות השנה מאת הרבי שעברו דרכם ונשלחו ליחידים, אישי ציבור ועסקנים, ועל מכתבי התודה שהוחזרו על־ידם למזכירות הרבי • על סגנון ברכת השנה של הרבי, ותוספת מילים אישיות • "נבהלתי", התבטא הרבי כשגילה שמכתבו לא הגיע לנמענו • ומיהו החסיד אליו הקפיד הרבי לכתוב מידי שנה איגרת־ברכה בכתב ידו הקדושה?

ברכה כללית – פרטית

"נוהגין כשכותב אדם לחבירו איגרת שלומים... רומז לו... שהוא מעתיר עליו שיזכה בימי הדין הבאים לטובה, להיות נכתב ונחתם בספר חיים טובים" – מנהג ישראל זה מצוטט בפוסקים (מטה אפרים שמקורו במנהגי מהרי"ל, מובא בליקוטי שיחות כרך כד עמ' 642. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול־תשרי עמ' ט ואילך).

מאז שלהי שנת תשי"א היה הרבי משגר ברכה אישית לקראת השנה החדשה בנוסח כמו הבא להלן:

"לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד".

זהו הנוסח הבסיסי, כשלתלמידי ישיבה הוסיף: "בברכת הצלחה בלימודים ביראת שמים" (השווה אגרות־קודש כרך ד' עמ' תקז). לאנשים נשואים: "ברכתי] לו ולכל אשר לו".

לקבוצות: "לכל אחד ואחד מהם עם בני ביתם שיחיו" (ראה אגרות קודש כרך כו עמ' רז). ולארגוני נשים: "ברכתי להן ולבני־ביתם שיחיו" (שם).

פעמים היה הרבי מוסיף (שם עמ' רח):

"ולמילוי משאלות לבבו לטובה בכל הענינים שמזכיר במכתבו". או לאנשי ציבור (שם עמ' ריב): "ומילוי משאלות לבבו לטובה, ובפרט שיצליח בתפקידו האחראי וזכות הרבים מסיעתו". לרבנים כתב הרבי (שם עמ' ריא): "להביע ברכתי לכת"ר [=לכבוד־תורתו] ולכל אשר לו...". "מאשר הנני קבלת מכתבו... ובטח כבר קיבל מכתבי בברכת השנה"... (אגרות־קודש כרך יב עמ' כא), "ובטח כבר הגיעו מכתבי בברכת השנה" (שם עמ' יג, לד). כך כתב הרבי בהזדמנויות רבות. לחלק ממקבלי המכתבים קדמה ההקדמה: "מכתבו נתקבל"; "הפ"נ נתקבל" – ולאחרי זה בו' החיבור כתב הרבי: "ולקראת השנה החדשה...". לעתים כתב הרבי לרבנים (שם עמ' ריא): "והשם יתברך ויתעלה יזכה לנהל עדתו על מי מנוחות ויסגי חילו באורייתא מתוך הרחבה שמחה וטוב לבב".

תורה שבכתב...

בכל הדוגמאות שהבאנו היה הנמען מקבל מכתב מוקלד במכונת כתיבה, כרגיל. אולם אחד המיוחד שזכה מדי שנה לקבל את ברכת השנה כתובה בעצם כתב־יד־קדשו הוא המשפיע הרה"ח ר' שמואל הלוי לויטין (ראה אודותיו ב"אוצר

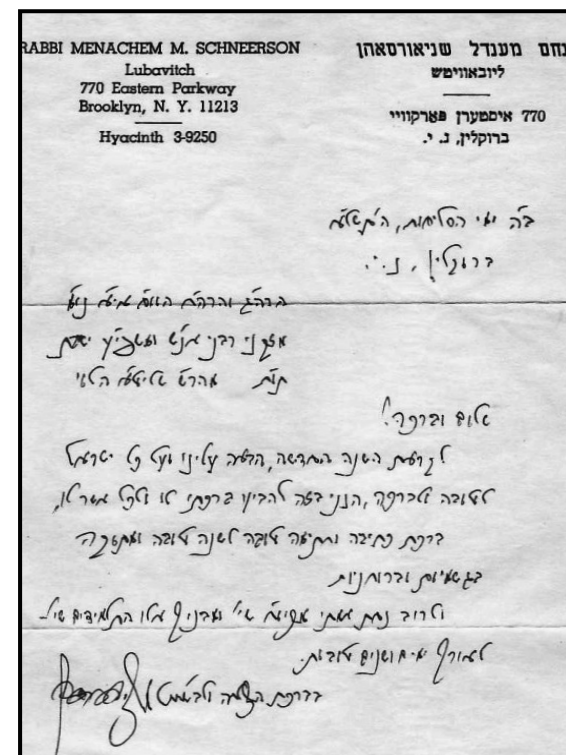
החסידים", הרב יוסף אשכנזי, כרך ניו-יורק, פרק יג עמ' 270-225), אליו שיגר הרבי את הברכה בתוספת מלים על תפקידו החשוב (אגרות קודש כרך ד' עמ' תקנז). הנה דוגמה: ב"ה, שלהי אלול, תיש"א, ברוקלין נ.י. הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' וכו' מהור"ש שי' הלוי שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד, הצלחה רבה בתלמידיו בהשפעת תורה ביראת שמים, ורוב נחת חסידותי מכל יו"ח [=יוצאי חלציו] שיחיו – מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

בברכה, מ. שניאורסאהן
לעתים הוסיף הרבי במכתב אליו את התואר "מזקני רבנים התמימים הר"ש שליט"א הלוי, משפיע ישיבת תומכי תמימים" (אגרות קודש כרך כו עמ' רה), ופעמים (כמו בתשל"א – 'אוצר החסידים' שם עמ' 235) "מזקני רבני אנ"ש ומשפיע ישיבת תורת [=תומכי תמימים]" - ראה צילום (נדפס ברשות ועד הנחות בלה"ק).

הרבי מרגיע

נבהלתי לקבלת מכתבו מראש-חודש שבט, בו כותב שלא קבל מכתבי בברכת השנה, ופליאה ותמי' [הה] גדולה וגם מצער, כיון שנשלח המכתב מאז, כמובן. ובכ"א [=ובכל אופן] מובטחני אשר הוא וב"ב [=ובני ביתו] נכתבו ונחתמו לשנה טובה ומתוקה ולהצלחה בהחזקת היהדות בסביבתנו... את הדברים כתב הרבי להרה"ח ר' חיים מנחם (ע"ה) טייכטל בה' שבט תשט"ו (צילום המכתב ב'תשורה' גליצנשטיין ט' תמוז תשע"ד, עמ' 55). ראשית דבר היה כאשר נהג הלה כמנהג אנ"ש הרגיל, שהיו משגרים פני"ם ומכתבי בקשת ברכה לרבי לקראת השנה החדשה. משלא קיבל מענה של ברכת השנה התפלא מאוד, ומשכתב על כך

"ומבניך אלו התלמידים". ממכתבי הרבי לרה"ח ר' שמואל לויטין

לרבי נענה כאמור. ציון כי בכ"ו תשרי תשי"ב קיבל הנ"ל מכתב ממזכירות הרבי ("מכתבו מיום הושענא רבה תשי"ב נתקבל") ובסיומו נאמר (שם עמ' 54): "בטח קיבל המכ" [=המכתב] ברכת שנה טובה מכ"ק אדמו"ר שליט"א".

משלוח ברכות

מידי שנה בהגיע תקופת החגים, היה מוטל עומס רב על ידיהם של מזכירי הרבי, בשל ריבוי המכתבים שעליהם לשלוח לכל קצווי תבל. דרך אחת להקל על כך היתה, לשלוח אחרי תשרי קבוצות מכתבים במרוכז למקומות שונים, על-מנת שאנ"ש או עסקני אנ"ש המתגוררים במקום ימסרום לתעודתם.

בדו"ח פעולות צעירי אגודת חב"ד סניף ירושלים - א' חשוון כ"ט כסלו תשכ"ד, מופיע

בסעיף הראשון:

"ברכות השנה של כ"ק אדמו"ר שליט"א שנתקבלו בתומכי תמימים ליובאוויטש לוד, השייכות לירושלים, וכן משלוח נוסף שנתקבל ממזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א - הועברו לתעודתן בצירוף מכתב ברכה של ההנהלה. "נתקבלו מכתבי תודה חמים מהרה"ג ר' שמואל קיפניס, ר' אריה לייב געלמן (מה"מזרחי" העולמי), מר שלמה זלמן שרגאי, ד"ר י. בן זאב ש. בן יאיר. כל אלה מבקשים להעביר רגשי הוקרתם לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

"תצוין עזרתם של הת' שמעון בקרמן והת' מאיר פריימן במשלוח המכתבים כו". שנה קודם לכן (תשכ"ד) הגיעו ברכות השנה כנראה בקיץ, והן מופיעות בדו"ח מתקופת סיון מנחם-אב:

"עשרות מכתבי תשובות לפני"ם לי' שבט וברכות השנה נתקבלו ממזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א וחולקו לתעודתם". בשנת תשכ"ו, בסעיף 15 של דו"ח מחודשי תבת-שבט, נאמר:

"ברכות השנה של כ"ק אדמו"ר שליט"א שנתקבלו בסניף (ישר ממזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א או באמצעות המרכז בתל-אביב) הועברו לתעודתן. חלק מהן נשלח על ידי ר' שלום לייב שי' איזנבך".

ובחודש כסלו תשכ"ז (סעיף 8 בדו"ח חשוון-כסלו תשכ"ז): "ברכות השנה של כ"ק אדמו"ר שליט"א, שנשלחו ע"י המזכירות, הועברו לתעודתם בצירוף פתק מתאים. אושרה קבלתם (בצירוף הבעות תודה, כל אחד לפי סגנונו) עלידי: הרב בן ציון אטון, מר א. אפשטיין, מר ארי' אשל (סגן מנכ"ל משרד החוץ), מר יצחק גולדשג, ר' יהודה לייב גלויברמן, ר"א וילנר, רא"ד סלוטקי, הרב ישראל יצחק רייזמן, הרב שמריהו נחום ששונקין".

בשנת תשכ"ח (בדו"ח מתקופת תבת-אדר) נאמר בקצרה: "עשרות אגרות ברכות השנה של כ"ק אדמו"ר שליט"א הומצאו ע"י הסניף למקבליהם".

בדו"ח מתקופת כסלו תשכ"ט נאמר בסעיף 10: "משלוח ברכות השנה של כ"ק אדמו"ר שליט"א שנתקבלו מהמזכירות הועברו על ידינו

לתעודותיהם בליווי מכתב. בין מכתבי התודה שנתקבלו יצוינו של רבי יצחק מאיר הכהן לוי, מר משה שפירא, ר' משה פרוש".

סעיף נ"ט בדו"ח משנת תשל"ב מספר כי: "מכתבי ברכות השנה של כב' קדושת אדמו"ר שליט"א שנמסרו לידינו - נשלחו ברובם לתעודתם. מהם שהיה צורך לברר הכתובות. צורפה למכתבים ברכה משלנו תצלומי האישרים שנתקבלו נשלחו למזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א". בכ"א חשוון ה'תשמ"א כותב מזכירו של הרבי הרב (ד"ר) ניסן מינדל על נייר מכתבים של הרבי (אלא שבראשו הוקלד במכונת כתיבה "מזכירות"): "ידידנו ומכובדנו מר שלמה שי' מידנצ'יק, שלום וברכה!

"מצו"ב [=מצורף בזה] מכתב ברכת השנה מכ"ק אדמו"ר שליט"א למר קדישאי שי', שמפני סיבה לא נכלל עם שאר המכתבים שנשלחו על ידו. ובדאי יוכל להסביר איחור הזמן באופן שלא יפגע בכבודו של מישוהו. ות"ח [=ותשואת-חן] על טרחתו למסור המכתב למחוז חפצו. "בפ"ש וכת"ס [=בפריסת-שלום וכל-טוב-סלה], ניסן מינדל".

מר יחיאל קדישאי היה מקורבו וראש לשכתו של מר מנחם בגין (המכתב נדפס ב'הקטר של הרבי' עמ' 352, כמו גם המכתבים למר הרצוג (שם עמ' 327), מר פרס (שם עמ' 329) ומר שמיר (שם עמ' 330)).

אי-אפשר לפורטם...

עם השנים עלה מספרם של הכותבים לאלפים רבים, והרבי הודיע כי "העדר המענה על מכתבים... אינו צריך לגרום לאי-שביעות רצון או נפילת הרוח וכו'", ואיחל בעליפה "ברכת כתיבה וחתימה טובה וגמר חתימה טובה בנוגע לכל העניינים" (שיחת י"ג אלול תשמ"ב - התועודות תשמ"ב כרך ד' עמ' 2174).

עם זאת היו אישים, במיוחד כאלה המוגדרים לכאורה כמי ש"רבים צריכים לו", היינו אנשי ציבור ועוד, שזכו לקבל מכתבי ברכה גם בשנים המאוחרות יותר, כגון הללו דלהלן - והם אל הנשיא הרצוג; שמעון פרס ושמי.